

A Balatoni Ökomúzeum, szerkezete és fejlesztési stratégiája

Egy ökomúzeum, amely a holisztikus kultúrtáj-koncepcióra épül

A kultúrtáj egy földrajzi terület, a kulturális és természeti erőforrásokkal, a vadon élő állatokkal és a háziállatokkal, a természetes és mesterséges ökoszisztémákkal, az épített és szellemi örökséggel, melyet a történelmi és a mai evolúciós folyamatok folyamatosan formálnak, beleértve az emberi tevékenységeket, a társadalmi kapcsolatok és a fejlődő kultúrák kedvező vagy kedvezőtlen hatásait, amelyek tükrözik az emberi társadalom evolúciós trendjeit.

Dr. Némethy Sándor – Pécsi Tudományegyetem, KPVK; Eszterházy Károly Egyetem, Károly Róbert Campus, Gyöngyös; Göteborgi Egyetem, Konzervációs Intézet, Svédország; Európai Ökociklus Társaság www.ecocycles.eu

Ökomúzeumok

Az ökomúzeum nem egy épület ahol kiállított tárgyakat mutatnak be az unatkozó közönségnek, hanem egy olyan kultúrtáj, melyet nyílt téri múzeumként alakítottak ki, amely egy holisztikus rendszerbe kapcsolja össze a természeti környezetet és annak ökoszisztéma-szolgáltatásait és az adott táj kulturális örökségét szem előtt tartva a hely identitását, nagy mértékben építve a helyi közösségek összefogására és stratégiai együttműködésére annak érdekében, hogy biztosítsa ezen közösségek jólétét és fejlődését.

A **Balaton Ökomúzeum** az ökoszisztéma-szolgáltatások és a kulturális örökség fenntartható hasznosítására épülő interdiszciplináris és gyakorlat-alapú kultúrtáj-menedzsment koncepción alapszik.

Tihany

Szt. Balázs templom

Balatoni tanúhegyek

Kis Balaton

Az ökomúzeumok közösségi összefogásra épülnek

Ez a közösségi összefogás sok lényeges funkciót tölt be:

- növeli a szociális kohéziót,
- erősíti a helyi és regionális identitástudatot,
- elősegíti a környezettudatos életmód elterjedését,
- az ökomúzeumok révén új munkahelyek jönnek létre,
- elősegíti a tradicionális kézműves szakmák újraélesztését,
- serkenti a biogazdálkodásra való áttérést,
- elősegíti a helyi termékek előállítását és értékesítését,
- a turisztikai attrakciók rendszerbe foglalása révén csökkentheti az egy desztinációra nehezedő turisztikai terhelést,
- jelentős jövedelmet generál,
- egy szóval növeli a vidék lakosság-megtartó képességét.

A kulturális örökség tekintetében a tág értelemben vett tárgyi és szellemi örökség nagy lehetőséget jelent a növekedés, az innováció terén a helyi közösségek számára elsősorban az alulról jövő építkezés vonatkozásában.

Káptalantóti farm

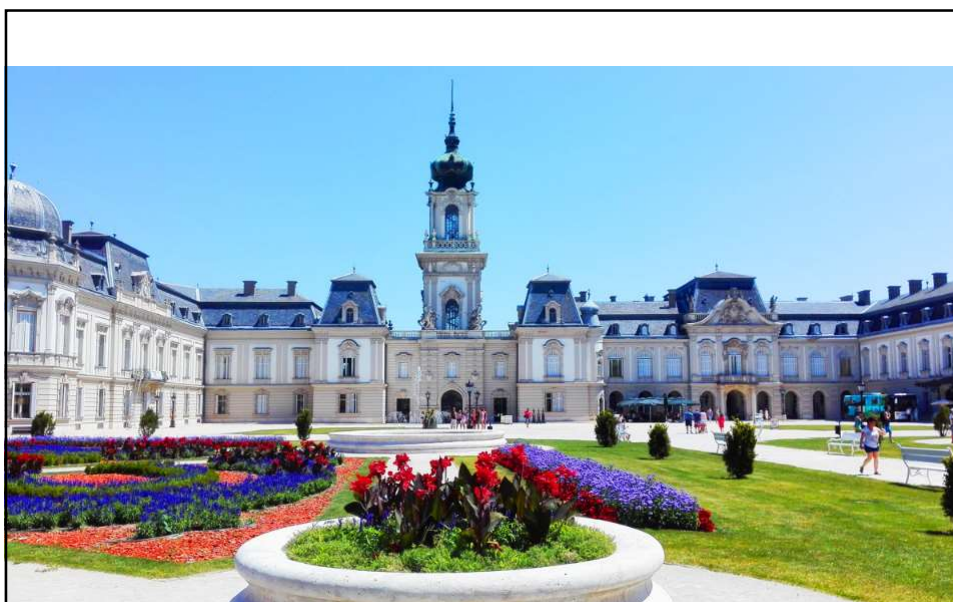
Salföldi Major

Szőlő és bor

Szigliget

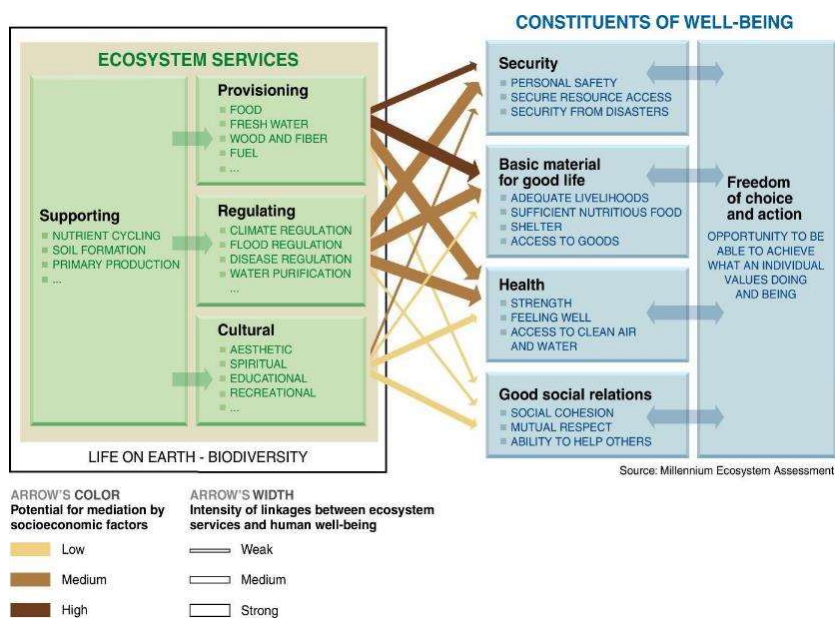

Festetics kastély, Keszthely

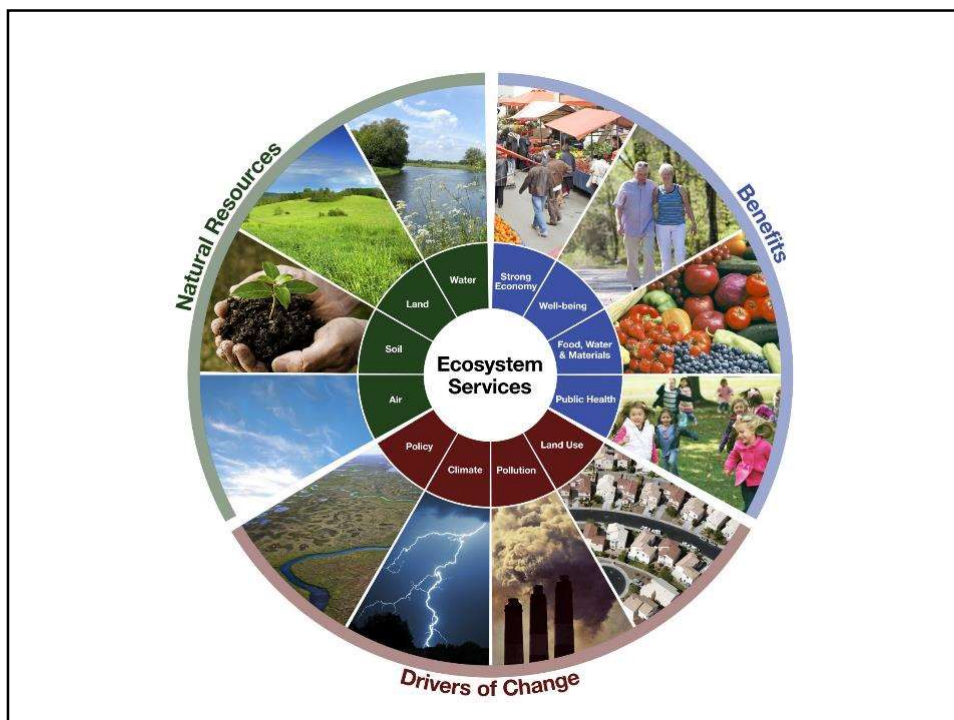
Hévíz

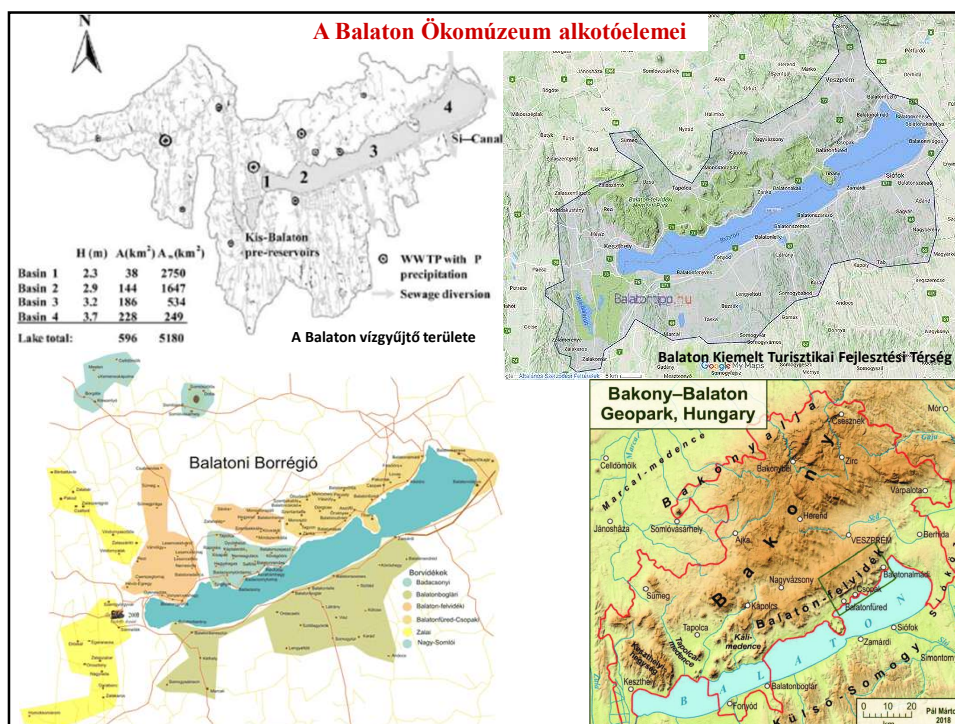
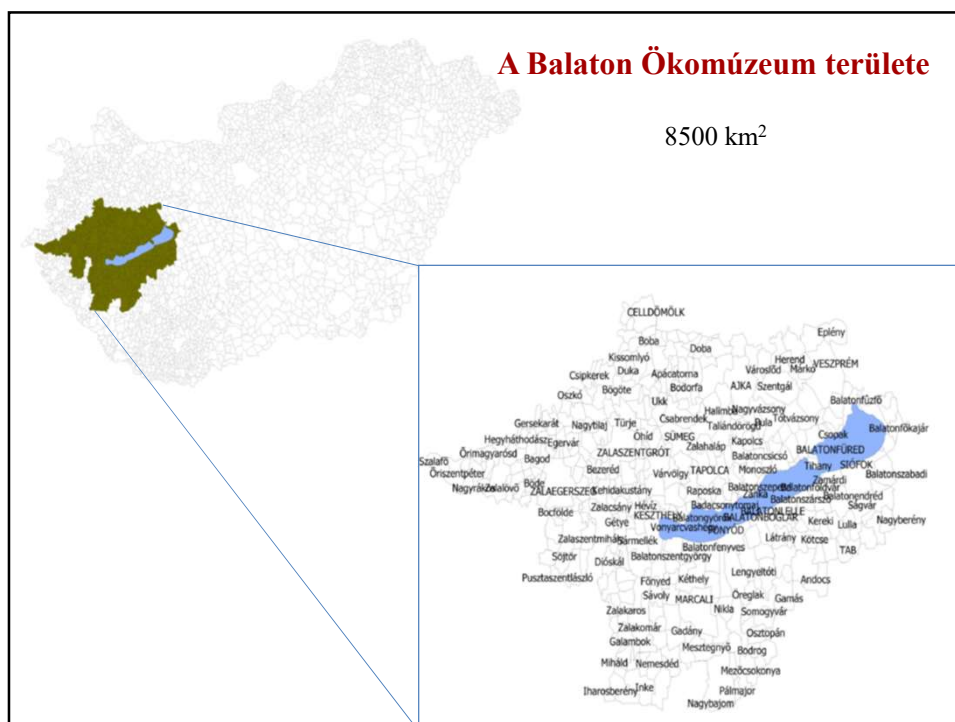
1. Az ökoszisztéma szolgáltatások rendszere

2. Az ökoszisztéma-szolgáltatások leromlása

Provisioning Services Service	Sub-category	Status	
Food	crops	↑	A vizsgált szolgáltatások 60%-a leromlott vagy nem fenntartható módon használt
	livestock	↑	
	capture fisheries	↓	
	aquaculture	↑	
	wild foods	↓	
Fiber	timber	+/-	Csak a piacra kerülő szolgáltatások javultak - a többi rovására
	cotton, hemp, silk	+/-	
	wood fuel	↓	
Genetic resources		↓	Csökken a természeti tőke (köztulajdon) - ezt a GDP nem mutatja ki
Biochemicals, natural medicines, pharmaceuticals		↓	
Water	fresh water	↓	
Regulating Services			Határokon átnyúló kiaknázás, késleltetett hatások nehezítik a probléma kezelését
Air quality regulation		↓	
Climate regulation	global	↑	
	regional and local	↓	
Water regulation		+/-	
Erosion regulation		↓	
Water purification and waste treatment		↓	
Disease regulation		+/-	
Pest regulation		↓	
Pollination		↓	
Natural hazard regulation		↓	
Cultural Services			Magyar Tudomány Ünnepe 2006
Spiritual and religious values		↓	
Aesthetic values		↓	
Recreation and ecotourism		+/-	

A Balaton ökomúzeumot több, egymásra épülő rétegben tervezzük, ezek a fizikai értékei a kultúrtájnak, melyek természetesen a szellemi örökségnek is egy megfelelő szegmensét hordozzák.

1. Geodiverzitás és geomorfológia

2. A területek földhasználat-szerinti osztályozása

3. Biodiverzitás – faj- és fajtagazdagság

4. Természetes ökoszisztémák és ökoszisztéma szolgáltatások

5. Agro-ökoszisztémák és ökoszisztéma szolgáltatások:

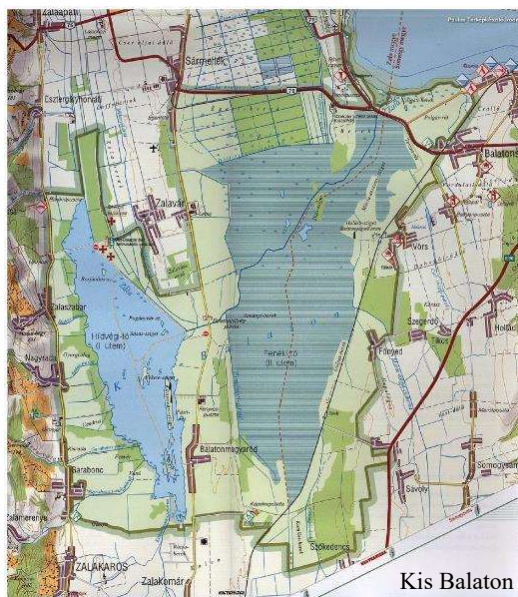
- A Balatoni Borrégió borvidékei
- Gyümölcsstermesztés
- Gyógynövény gyűjtés, termesztés és feldolgozás
- Állattenyésztés
- Méhészet
- Erdő- és vadgazdálkodás
- Helyi termékek – élelmiszerek és kézműves termékek
- Ökológiai gazdálkodás (biogazdálkodás, organikus gazdálkodás)

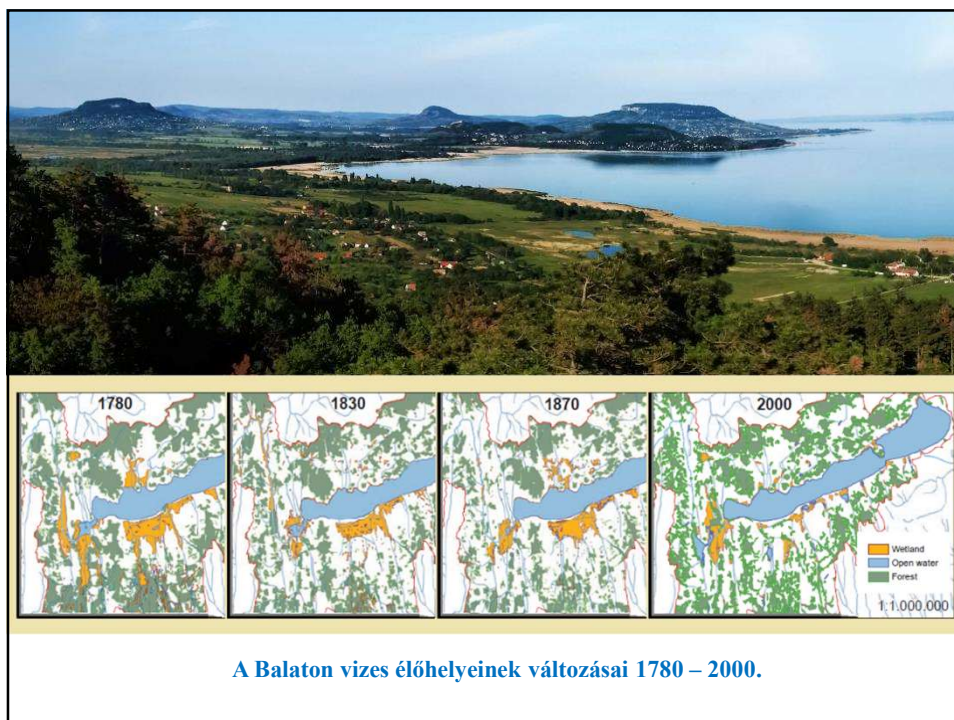
6. Vizek

- Felszíni vizek, természetes és mesterséges tavak, folyóvizek, a Balaton vízgyűjtő területe
- Mocsarak, lápok, vizes élőhelyek védelme és rekonstrukciója
- Talajvíz
- Termálvizek
- Természetes karsztforrások, gyógyvízforrások

7. Az épített örökség felmérése, történelmi településformák

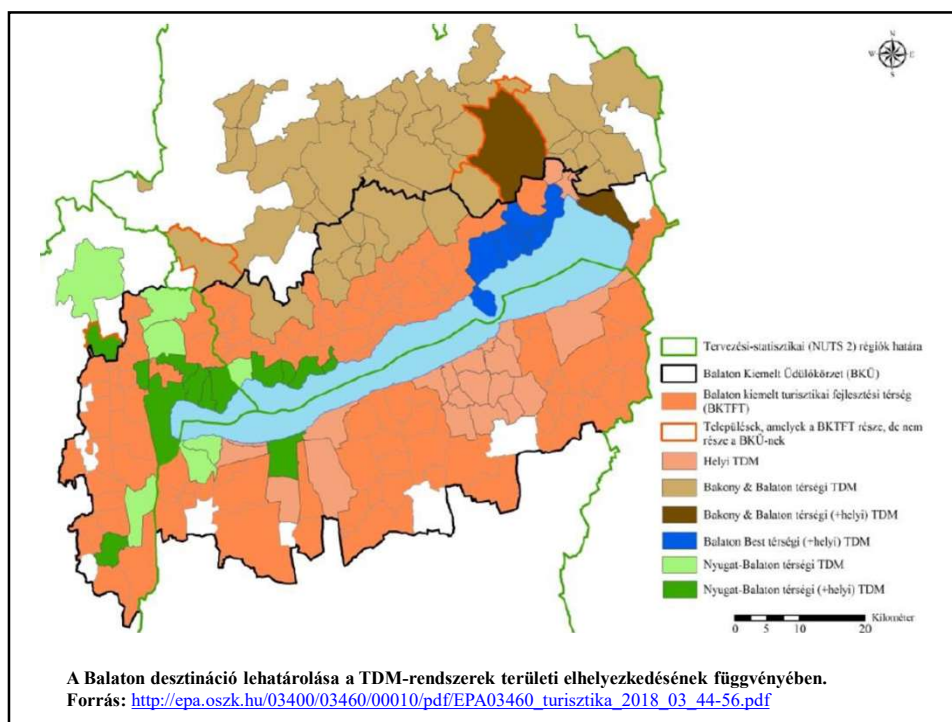
8. Történelmi kertek és parkok

A Balaton-törvényben kiemelt, számunkra legfontosabb területtípusok a következők:

1. Szőlőtermőhelyi kataszteri terület övezete (C-1)
2. Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete (K-1)
3. Erdőterület övezete (E-1)
4. Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete (E-2)
5. Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete (E-3)
6. Felszíni vízminőség-védelmi terület övezete (F-1)
7. Kertgazdasági terület övezete (M-2)
8. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezet (M-3)
9. Tómeder övezete (D-1)
10. Települési terület övezete (U-1)
11. Gazdasági terület övezete (U-2)
12. Turisztikai fejlesztési terület övezete (Ü-1)
13. Földtani veszélyforrás terület övezete (P-1)
14. Vízérőziónak kitett terület övezete (P-2)
15. Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete (A-1)
16. Térségi jelentőségű komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete (R-1)
17. Ökológiai rehabilitációt igénylő terület övezete (R-2)
18. Felszíni szennyezésre fokozottan érzékeny terület övezete (SZ-1)
19. Történeti települési terület övezete (T-2)
20. Világörökség és világörökség-várományos terület övezete (T-3)
21. Szélerőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható terület övezete (L-1)
22. Általános mezőgazdasági terület övezete (M-1)
23. Magterület övezete (Ö-1), ökológiai folyosó övezete (Ö-2), pufferterület övezete (Ö-3)
24. Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete (T-1)

Az ökomúzeum – tájopszervatórium komplex

Ökomúzeum: fenntartható turisztikai termék melyet a turisztikai desztinációk eltartóképességének figyelembevételével menedzselnek

Tájopszervatórium: a regionális fejlesztés és menedzsment egyik legfontosabb döntéstámogató rendszere, természetes eszköze a kultúrtájak és ökomúzeumok fenntartásának. Egy tájopszervatóriumon belül több ökomúzeum is létezhet.

Az ökomúzeumok jövedelmet termelnek, amely a tájopszervatóriumok gazdasági életképességét is növeli. Mind az ökomúzeumok, mind a tájopszervatóriumok a közösségi összefogásra épülnek.

Az Európai Tájjegyzmény – Tájobszervatóriumok és ökomúzeumok

Találkozópont: kormánysszervek, az önkormányzatok, oktatási rendszer, a civil szervezetek, kutatóintézetek, vállalatok és kereskedelmi szervezetek között;

Hosszú távú megfigyelése a tájnak és a szociális struktúráknak az emberi tevékenységek ökológiai következményeinek

A tudásbázis növelése a társadalom minden rétegében a kultúrtájakkal és azok fenntartható fejlődésével kapcsolatban

Az együttműködés serkentése

- táj - erőforrások felmérése
- tevékenységek osztályozása
- döntéstámogató rendszerek
- operatív rutinok kialakítása
- adminisztráció adaptálása
- konzerváció és pragmatikus hasznosítás, fejlesztés
- állandó megfigyelés és visszacsatolás (monitoring & feed-back)
- termékfejlesztés - termékszerkezet
- közös marketing-stratégia
- gazdasági és ökológiai stabilitás

elcsky Javornik north of Zlin, Czech Republic

Mi a teendő? – Terv (Master Plan) elkészítése 2020 március 31.

1. Természeti erőforrás felmérés
2. Közigazgatási struktúra áttekintése – az ökomúzeum szervezeti formájának meghatározása (pl. non-profit kft vagy alapítvány), alapító okirat előkészítése
3. Épített örökség felmérése
4. A szellemi örökség felmérése és restaurációja
 - a. Kézműves szakmák (kézműves élelmiszerek, népi építészeti technikai ismerete, faipar, kovács, ács, bognár, kádár, nyeregkészítő, csizmadia, textilipar: szövés-fonás, hímzés, stb.)
 - b. Népművészet, népzene, tradicionális ünnepek, fesztiválok (pl. borhetek, népzenei fesztiválok)
 - c. Képzőművészeti, szépirodalmi, klasszikus zenei örökség
5. Humán erőforrás felmérés
6. Stakeholder-management megtervezése
 - a. Szociális viszonyok felmérése
 - b. Közösség-építő személyek/szervezetek bevonása
 - c. Kommunikáció – közösségi civil szervezetek képzése
7. Operatív struktúrák kialakítása
 - a. Management: Balatoni Int. Kft; Megyei önkormányzatok, nemzeti parkok, civil szervezetek, vállalkozók, stb.
 - b. Mikrorégióként és szakterületenként felelős szakemberek
 - c. Mikroregionális és helyi stratégiák kidolgozása
8. Már meglévő rendszerekhez való csatlakozás (pl. nemzeti parkok)
9. Informatikai eszközök fejlesztése, adaptációja
10. Turisztikai termékszerkezet kialakítása
 - a. Múzeumpedagógiai útvonalak létesítése – interaktív IT rendszerek – mobil alkalmazások
 - b. Meglévő desztinációk fejlesztése és koordinációja; környezeti remediációs intézkedések
11. Nemzetközi partnerhálózat felépítése
12. Hazai és nemzetközi marketing a partnerintézményekkel együttműködve – egységes profil kialakítása: „Branding” – a Balaton Ökomúzeum mint nemzetközi márkanév. Honlap, termékinformáció, állandó frissítés. Rendezvényszervezés.

Ilyen is van...

